

MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN DU LỊCH TẠI HUYỆN ĐẢO PHÚ QUÝ - TỈNH BÌNH THUẬN

SOME SOLUTIONS TO DEVELOP TOURISM IN PHU QUY ISLAND
- BINH THUAN PROVINCE

NGUYỄN THỊ THAO^(*) và HỒ TRẦN VŨ^(**)

TÓM TẮT: Huyện đảo Phú Quý - tỉnh Bình Thuận có nhiều tiềm năng phát triển du lịch. Tuy nhiên, thực trạng du lịch tại địa phương chưa tương xứng với tiềm năng vốn có. Sản phẩm du lịch của địa phương còn đơn điệu, chưa hấp dẫn du khách. Bài viết trình bày khái quát thực trạng, tiềm năng du lịch và đề xuất một số giải pháp nhằm góp phần phát triển du lịch tại huyện đảo Phú Quý.

Từ khóa: Huyện đảo Phú Quý, tiềm năng phát triển du lịch, giải pháp phát triển du lịch, sản phẩm du lịch.

ABSTRACTS: There are a lot of potential of tourism development of Phu Quy island - Binh Thuan province. However, the current situation of local tourism is not commensurate with the potential. Local tourism products are monotonous, unattractive to tourists. This article presents the current situation, potential tourism and proposed some solutions to contribute to tourism development in Phu Quy island.

Key words: Phu Quy island, the potential development of tourism, solutions for tourism development, tourism products.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Phú Quý là huyện đảo có tiềm năng du lịch phong phú, đa dạng với khí hậu trong lành, bờ biển đẹp với những bãi cát trắng mịn và làn nước trong xanh, thảm động-thực vật đa dạng. Bên cạnh đó, Phú Quý còn chứa đựng những nét văn hóa mang tính đặc trưng biển đảo đặc sắc, hấp dẫn với những danh lam thắng cảnh, chùa, lăng miếu, làng chài,... Với các đặc điểm nêu trên, Phú Quý là điểm đến đáng được du khách quan tâm với nhiều mục đích khác

nhau: nghỉ dưỡng, sinh thái biển, thể thao, văn hóa, lịch sử và tâm linh.

Trong những năm gần đây, huyện đảo Phú Quý quan tâm đầu tư phát triển du lịch, cơ sở hạ tầng giao thông thủy - bộ được đầu tư, mở rộng đường vành đai, đường liên xã; phát triển nguồn năng lượng điện gió; quy hoạch chi tiết các khu du lịch Bãi Nhỏ - Gành Hang, Dơi Dừa, Mộ Thầy, vịnh Triều Dương, Hòn Tranh. Qua đó, lượng khách du lịch đến đảo Phú Quý ngày càng tăng, từ 1.000 lượt khách vào năm 2000 lên đến 13.000 lượt khách vào năm 2016; sáu

(*) ThS. Trường Đại học Văn Lang, nguyenthithao@vanlanguni.edu.vn, Mã số: TCKH09-01-2018

(**) ThS. Trường Đại học Văn Lang, hotranvu@vanlanguni.edu.vn

tháng đầu năm 2017, huyện đảo đón 12.080 lượt khách (Nguồn: Phòng Văn hóa - Thông tin huyện đảo Phú Quý, 2017).

Với tiềm năng sẵn có, huyện đảo Phú Quý có thể thu hút lượng du khách lớn hơn nếu được quản lý chuyên nghiệp và xây dựng được những sản phẩm du lịch độc đáo, hấp dẫn.

Những nghiên cứu nhằm tìm hiểu tiềm năng và thực trạng phát triển du lịch của Phú Quý chưa nhiều. Các nghiên cứu này chỉ đưa ra các giải pháp chung hay chỉ tập trung vào một số khía cạnh của du lịch tại đảo Phú Quý. Đầu tiên, đề tài “Giải pháp phát triển du lịch tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn 2015 - 2020” của tác giả Lưu Thanh Tâm [5] nghiên cứu về thực trạng phát triển du lịch tỉnh Bình Thuận và gợi mở hướng phát triển du lịch của tỉnh nói chung và đảo Phú Quý nói riêng, theo đó, huyện đảo Phú Quý cần cân đối giữa phát triển du lịch với bảo tồn thiên nhiên. Tiếp theo, đề tài “Sự tham gia của cộng đồng địa phương vào hoạt động du lịch tại huyện đảo Phú Quý, tỉnh Bình Thuận” của tác giả Nguyễn Thị Lê [4] tập trung chỉ ra thực trạng tham gia của cộng đồng địa phương vào hoạt động du lịch và những chính sách, hướng gợi mở để khuyến khích sự tham gia của cộng đồng địa phương vào hoạt động du lịch tại đây.

Do đó, việc nghiên cứu đề xuất một số giải pháp cụ thể phát triển du lịch cho huyện đảo Phú Quý nhằm khai thác hiệu quả hơn nữa tài nguyên du lịch là rất cần thiết. Đề tài được thực hiện bằng phương pháp nghiên cứu định tính thông qua các bài báo khoa học, các báo cáo của cơ quan

quản lý du lịch đảo Phú Quý, khảo sát thực địa và phỏng vấn chuyên gia.

2. TIỀM NĂNG DU LỊCH CỦA HUYỆN ĐẢO PHÚ QUÝ

2.1. Tổng quan

Huyện đảo Phú Quý thuộc địa giới hành chính của tỉnh Bình Thuận, nằm trên Biển Đông, cách thành phố Phan Thiết khoảng 120km về phía đông nam. Huyện đảo Phú Quý có tổng diện tích 32km², gồm 10 đảo lớn, nhỏ nằm kề nhau (đảo Phú Quý, đảo Tranh, đảo Đen, đảo Trứng, đảo Giữa, đảo Đỏ, đảo Hải, đảo Đồ Lớn, đảo Đồ Nhỏ và đảo Đá Tý). Trong đó, đảo Phú Quý có diện tích lớn nhất (17,82 km²), chiếm 97% diện tích nổi của toàn huyện đảo và khoảng 0,2% diện tích toàn tỉnh. Đảo Phú Quý cũng là đảo duy nhất có dân cư sinh sống.

Chiều dài bắc - nam của đảo Phú Quý khoảng 7km, chiều rộng đông - tây khoảng 4,5km. Dân số của đảo năm 2016 là 30.000 người. Huyện đảo Phú Quý có ba xã: Ngũ Phụng (huyện lỵ), Tam Thanh, và Long Hải. Dự kiến đến năm 2018, huyện đảo Phú Quý sẽ thành lập thị trấn Phú Quý, nâng huyện Phú Quý với cơ cấu 1 thị trấn và 3 xã đảo.

Tại đảo Phú Quý, cơ cấu kinh tế theo hướng ngành nông - lâm - ngư nghiệp chiếm 22-23%, ngành công nghiệp - xây dựng chiếm 51-52%, ngành dịch vụ chiếm 24-25%. (Nguồn: Phòng Văn hóa - Thông tin huyện đảo Phú Quý, 2017).

2.2. Tiềm năng du lịch

Huyện đảo Phú Quý có nguồn tài nguyên du lịch đa dạng, phong phú, có cơ sở vật chất - hạ tầng tương đối hoàn thiện để phục vụ phát triển du lịch.

2.2.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên

Địa hình: Đảo Phú Quý có địa hình đa dạng gồm núi, đồi, đồng bằng. Hệ thống núi, đồi của đảo có độ cao từ 35m-100m, trong đó ở phía Nam của đảo có các đồi cao từ 35m-45m; phía bắc đảo có núi Cao Cát cao 89m, núi Cẩm cao 107,2m, với diện tích khoảng 2,25km² chiếm 14% diện tích toàn huyện đảo. Khu vực trung tâm huyện đảo (khu vực trung tâm 3 xã) có địa hình tương đối bằng phẳng với độ cao 15m-20m so với mực nước biển; khu vực Long Hải và Tam Thanh còn có những đụn cát cao từ 5m-10m so với với mực nước biển.

Biển đảo: Thềm biển đảo Phú Quý cao 5m tạo thành viền xung quanh đảo, đường bờ biển có dạng lượn sóng, ít chia cắt, cách đường bờ biển 200-500m có nhiều rạn san hô. Đảo Phú Quý có nhiều bãi tắm đẹp như vịnh Triều Dương, bãi Dơi Dừa, bãi nhỏ Gành Hang, bãi Dộc Cái, và nhiều đảo nhỏ xung quanh (chưa có cư dân sinh sống) như: Hòn Đen, Hòn Tranh, Hòn Trứng, Hòn Hải,... Trong đó, Hòn Đen (Hòn Mực) ở hướng đông bắc, diện tích 23.000m² cách đảo Phú Quý 100m, đây là hòn đảo đặc trưng với đá bazan chưa phong hóa hoàn toàn, tạo nên những ngọn núi đá đen; Hòn Tranh ở hướng đông nam có diện tích khoảng 40ha, cách đảo Phú Quý 600m, đây là hòn đảo đang được người dân trồng rừng và hoa màu; Hòn Trứng ở hướng tây bắc, cách đảo Phú Quý 13km, là nơi tránh gió, bão của ghe thuyền ngư dân.

Bên cạnh đó, nhiệt độ nước biển trung bình của vùng ngoài khơi Phú Quý dao động từ 25-29⁰C, ven bờ là 27,5⁰C. Độ mặn

nước biển của vùng ngoài khơi Phú Quý dao động từ 31,8-33,8‰, ven bờ là 32,3‰. Độ cao của sóng biển dao động khoảng 2,0m-2,5m. Đây là những điều kiện tự nhiên thuận lợi để phát triển du lịch nghỉ dưỡng, thể thao.

Khí hậu: Đảo Phú quý có khí hậu hải dương nhiệt đới gió mùa á xích đạo. Gió mùa Tây Nam thổi từ tháng 5 đến tháng 9, gió mùa Đông Bắc thổi từ tháng 11 đến tháng 3 năm sau. Các tháng 4 và 10 là thời gian gió mùa chuyển hướng. Nhiệt độ trung bình nhiều năm là 27,4⁰C.

Tổng số giờ nắng cao, trung bình nhiều năm là 2.703giờ. Độ ẩm không khí trung bình nhiều năm là 84,4%. Lượng mưa trung bình nhiều năm là 1.314mm [9].

Ngoài ra, đảo Phú Quý còn có hệ động - thực vật biển khá phong phú như: đồi mồi, tôm hùm, cua huỳnh đế, cua mặt trăng, ốc xà cừ ngọc nữ, hải sâm, bào ngư,... phù hợp phát triển loại hình du lịch sinh thái, khám phá,...

2.2.2. Tài nguyên du lịch nhân văn

Di tích lịch sử - văn hóa: Huyện đảo Phú Quý có nhiều di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh, cấp quốc gia gắn liền với lịch sử, đời sống sinh hoạt, phong tục tập quán, tín ngưỡng - tôn giáo,... của người dân trên huyện đảo.

Bên cạnh đó, gắn liền với địa danh nổi tiếng của đảo Phú Quý là Chùa Linh Sơn trên núi Cao Cát, nơi đây vừa là quần thể thắng cảnh, vừa là nơi linh thiêng trên đảo. Chùa Linh Sơn thiêng liêng, du khách đến chùa, vừa cầu bình an, vừa ngắm toàn bộ phong cảnh đảo Phú Quý.

Bảng 1. Di tích lịch sử - văn hóa tại huyện đảo Phú Quý

STT	Tên di tích lịch sử-văn hóa	Địa điểm	Đặc điểm
1	Đình làng Triều Dương (Di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh)	Xã Tam Thanh	Xây dựng năm 1773, là nơi ngưỡng vọng Thành Hoàng và các bậc tiên hiền, hậu hiền đã có công sáng lập, phát triển làng.
2	Đình làng Long Hải (Di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh)	Xã Long Hải	Xây dựng cuối thế kỉ XVIII, là nơi tôn thờ Thành Hoàng và các bậc tiên hiền, hậu hiền đã có công sáng lập, phát triển làng.
3	Đền thờ Bà Chúa Ngọc và Vạn Thương Hải (Di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh)	Xã Ngũ Phụng	Xây dựng cuối thế kỉ XVIII, tôn thờ Bà Chúa Ngọc (Nữ thần Pô Inur Nagar hay Bà Mẹ Xứ Sở); Thờ Nam Hải Đại Tướng Quân (Thờ Cá Voi) và các bậc tiền nhân đã có công khai hoang, lập làng.
4	Đền thờ Thầy Sài Nại (Di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh)	Xã Ngũ Phụng	Xây dựng cuối thế kỉ XVII, tôn thờ vị nam thần người Việt gốc Hoa, Thầy là người có công cứu mang, chữa bệnh cho người dân đảo Phú Quý.
5	Đền thờ Công chúa Bàn Tranh (Di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh)	Xã Long Hải	Xây dựng cuối thế kỉ XV-đầu thế kỉ XVI, tôn thờ Công chúa Bàn Tranh (Công chúa Chăm-pa). Cư dân đảo Phú Quý bao đời đã tôn vinh là Bà Chúa Xứ, có công lập nên những ngôi làng đầu tiên, dạy cư dân trồng trọt, làm nghề,... trên đảo.
6	Vạn An Thạnh (Di tích lịch sử cấp Quốc gia)	Xã Tam Thanh	Xây dựng năm 1781, gắn liền với tín ngưỡng thờ Cá Voi và các bậc tiên hiền, hậu hiền đã có công khai hoang, lập làng.
7	Chùa Linh Quang (Di tích lịch sử cấp Quốc gia)	Xã Tam Thanh	Xây dựng năm 1747, một trong những ngôi chùa cổ nhất tỉnh Bình Thuận. Chùa lưu giữ nhiều sắc phong của triều đại phong kiến Việt Nam và nhiều tượng Phật quý giá.

Nguồn: Tác giả tổng hợp

Về lễ hội, đảo Phú Quý có nhiều lễ hội gắn liền với tín ngưỡng ngư nghiệp, tín ngưỡng thờ Mẫu của người Việt như: Lễ hội té Xuân và té Thu diễn ra vào tháng Giêng và tháng 8 âm lịch hằng năm tại đền thờ Bà Chúa Ngọc và Vạn Thương Hải, tại đình làng Triều Dương và đình làng Long Hải. Lễ hội Cầu Ngư (ngày giỗ Cá Voi) diễn ra vào 28, 29 tháng 3 âm lịch hằng năm tại Vạn An Thạnh.

Ngoài các di tích lịch sử - văn hóa, danh thắng, lễ hội, những công trình hiện đại cũng là nơi thu hút du khách đến tham quan như: Nhà máy phong điện Phú Quý, hải đăng Phú Quý và cột cờ chủ quyền đảo Phú Quý.

3. THỰC TRẠNG DU LỊCH CỦA HUYỆN ĐẢO PHÚ QUÝ

3.1. Khách du lịch

Theo thống kê của Phòng Văn hóa - Thông tin huyện đảo Phú Quý, lượng du khách đến đảo Phú Quý ngày càng tăng. Du khách đến đảo Phú Quý chủ yếu tham quan cảnh quan biển đảo, thắng tích lịch sử - văn hóa địa phương. Trong đó, chủ yếu là khách du lịch nội địa đến từ Thành phố Hồ Chí Minh, nguồn khách du lịch quốc tế đến huyện đảo còn hạn chế.

Bảng 2. Lượng du khách đến đảo Phú Quý từ năm 2015-2017

Năm	Lượt khách
2015	2.500
2016	13.000
6 tháng 2017	12.080

Nguồn: Phòng Văn hóa - Thông tin huyện đảo Phú Quý, 2017

3.2. Nguồn nhân lực du lịch

Hiện nay, Huyện đảo Phú Quý chưa có bộ phận chuyên trách về du lịch, Phòng Văn hóa - Thông tin của đảo là cơ quan kiêm nhiệm chức năng quản lý du lịch, cơ quan này hiện chỉ có ba cán bộ và chưa được đào tạo bài bản về du lịch. Vì vậy, trên đảo vẫn chưa có đội ngũ hướng dẫn viên địa phương. Điều này cho thấy đội ngũ nhân lực du lịch còn thiếu về số lượng và hạn chế về trình độ chuyên môn, chưa đáp ứng được tốc độ phát triển du lịch nhanh chóng của huyện đảo Phú Quý.

3.3. Cơ sở vật chất hạ tầng du lịch

Đảo Phú Quý có cơ sở vật chất hạ tầng tương đối hoàn thiện để phát triển du lịch. Tuy nhiên, cần phải có kế hoạch quản lý, đầu tư bài bản,... nhằm đáp ứng số lượng

khách tăng nhanh và nhu cầu dịch vụ ngày càng cao của du khách.

Cơ sở lưu trú: Theo số liệu từ Phòng Văn hóa - Thông tin huyện đảo Phú Quý, tính đến thời điểm cuối năm 2016, toàn huyện đảo Phú Quý có 20 cơ sở lưu trú (13 nhà nghỉ và 5 nhà khách), cung ứng khoảng 100 phòng phục vụ khách du lịch.

Hệ thống giao thông: Hệ thống giao thông chính của đảo là giao thông đường thủy và giao thông đường bộ.

Về giao thông đường thủy, để vận chuyển hàng hóa và người dân cũng như khách du lịch, một đơn vị tư nhân ở huyện đảo Phú Quý đã đầu tư một tàu cao tốc (tàu cao tốc Hưng Phát) chạy mỗi ngày một chuyến, với giá vé trung bình 250.000VND/lượt và sức chứa 250-300 hành khách. Điều này đã rút ngắn thời gian đi lại từ đất liền ra đảo từ 3,5-4 giờ thay vì 6-8 giờ như trước đây. Tuy nhiên, do số lượng tàu có hạn nhưng nhu cầu đi lại và vận chuyển hàng hóa cao nên chất lượng chuyến đi chưa được tốt, đặc biệt là đối với khách du lịch. Những hạn chế có thể kể đến là:

Bến tàu được thiết kế với không gian mở, sơ sài, chỉ có những khu vực như quầy bán vé, dây ghế ngồi chờ. Do kết hợp vận chuyển cả hàng hóa, trong đó có hải sản nên tại bến tàu mùi rất nồng nặc. Những người bán hàng rong tập trung nhiều, gây nên hình ảnh không đẹp cho du khách;

Cách sắp xếp trên tàu chưa hợp lý, chưa có chỗ dành riêng cho hàng hóa và hành lý nên nhiều người đi tàu phải tự sắp xếp và quản lý dẫn đến việc cản trở lối đi. Khoang tàu chật chội, hệ thống thông gió không đảm bảo làm cho không khí trên tàu ngột ngạt, có mùi khó chịu. Đặc biệt,

những giường nằm ở vị trí sát mặt đất, vừa ẩm thấp và bụi bặm vì người khác đi lại ngay bên cạnh. Vệ sinh trên tàu cũng chưa được chú ý. Nhiều khách trên tàu xả rác bừa bãi và hút thuốc trong khoang tàu. Động cơ tàu ồn ào gây khó chịu cho khách đi tàu,...

Về giao thông đường bộ, các tuyến đường trên đảo thuận lợi đưa du khách đến các điểm tham quan. Theo số liệu từ Ủy ban nhân dân huyện Phú Quý, tính đến cuối năm 2016, mạng lưới giao thông trên huyện đảo Phú Quý là 72,72 km, trong đó đường láng nhựa hoặc bê tông hóa đạt 64,28 km (chiếm tỷ lệ 88,9%). Tuyến đường trung tâm với 4 làn xe rộng rãi, sạch sẽ, kết nối cảng Phú Quý với khu vực trung tâm của 3 xã đảo.

3.4. Sản phẩm du lịch

Đảo Phú Quý đã và đang phát triển song song hai loại hình du lịch phổ biến là du lịch sinh thái và du lịch văn hóa, trong đó, loại hình du lịch sinh thái được xem là điểm nhấn của huyện đảo với các sản phẩm du lịch sinh thái biển khá hấp dẫn như: Tham quan và câu cá giải trí bằng tàu, thuyền tại các đảo lân cận như Hòn Tranh, Hòn Trứng, Hòn Hải, tham quan tắm biển tại Bãi Nhỏ - Gành Hang và vịnh Triều Dương.

Huyện đảo Phú Quý chủ trương phát triển loại hình du lịch sinh thái, *“du lịch có trách nhiệm đến những khu vực có bảo tồn thiên nhiên, khu vực duy trì sự thịnh vượng của người dân địa phương, có giáo dục môi trường cho cả người dân bản xứ và khách du lịch”* [3] hay *“bảo tồn môi trường tự nhiên mà du lịch đang sử dụng”* [9]. Nếu theo những hướng tiếp cận trên, đích đến

cuối cùng của hoạt động du lịch tại đảo Phú Quý là vừa phát triển kinh tế du lịch vừa bảo tồn môi trường thiên nhiên, nhưng dường như nhận thức về loại hình du lịch sinh thái của các nhà du lịch tại huyện đảo còn chưa triệt để. Tại các bến tàu đón khách đến đảo Phú Quý (ở thành phố Phan Thiết và đảo Phú Quý) và cả trên tàu cao tốc, nhiều người dân và du khách Việt Nam thiếu ý thức xả rác khắp nơi cả trên bờ, trên tàu và nổi lềnh bềnh trên mặt nước.

Các sản phẩm du lịch thuộc loại hình du lịch sinh thái của huyện đảo chỉ giới hạn trong phạm vi cho du khách tham quan, ngắm cảnh, tận dụng thiên nhiên cho hoạt động giải trí (câu cá, ngắm san hô, tắm biển, dạo biển bằng canô,...), chưa có các hoạt động lồng ghép thông điệp bảo vệ môi trường đến với du khách và người dân, thậm chí ở một số điểm đến nổi bật của đảo như vịnh Triều Dương, cột cờ Phú Quý, Bãi Nhỏ-Gành Hang,... vẫn có khá nhiều rác.

Mặc dù, Ủy ban nhân dân huyện đảo Phú Quý có kế hoạch khuyến khích du khách đến hoạt động bảo vệ môi trường thông qua chương trình du lịch “trồng cây gây rừng”, nhưng hoạt động ấy dường như chưa thực sự triển khai thiết thực, hiệu quả, nặng về “khẩu hiệu”, chưa thu hút du khách, bởi lẽ nếu hoạt động du lịch nơi đây thật sự chú trọng đến bảo vệ môi trường thì tất cả các khâu của sản phẩm du lịch phải được đồng bộ, giám sát thực thi từ nội dung các chương trình du lịch, những quy định cho du khách, đến cơ sở hạ tầng du lịch, cảnh quan du lịch, phương tiện vận chuyển,... tất cả đều phải tuân thủ nghiêm ngặt các nguyên tắc bảo vệ môi trường và

phải hướng đến việc truyền tải thông điệp tôn trọng môi trường tự nhiên đến với du khách, người dân, và các đơn vị kinh doanh du lịch.

Thực tế chứng minh rằng, kinh doanh du lịch theo hướng chạy theo lợi nhuận mà thiếu tư duy và ý thức bảo vệ thiên nhiên, hệ quả tất yếu là làm biến mất cảnh quan tự nhiên của các điểm đến du lịch, các điểm đến thiên nhiên bị ô nhiễm, bị hủy hoại nhanh chóng, và điều này dễ dẫn đến tình trạng “tẩy chay” của du khách trong và ngoài nước đối với các điểm du lịch như vậy.

Bên cạnh các sản phẩm du lịch sinh thái, các sản phẩm du lịch văn hóa của đảo Phú Quý cũng chỉ dừng lại ở những hoạt động tham quan đơn điệu, du khách chỉ được giới thiệu những thông tin cơ bản về di tích lịch sử - văn hóa (những thông tin mà họ dễ dàng tìm thấy trên internet), sau đó khách du lịch tự do khám phá, dâng hương, chụp ảnh tại các điểm đến, thiếu các hoạt động cho du khách trực tiếp trải nghiệm, chiêm nghiệm văn hóa địa phương.

4. GIẢI PHÁP

Theo “Chiến lược phát triển phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030” của Chính Phủ, du lịch sẽ được “*phát triển thành ngành kinh tế mũi nhọn, chiếm tỷ trọng ngày càng cao trong cơ cấu GDP, tạo động lực phát triển kinh tế - xã hội*” [1] với định hướng “*phát triển du lịch bền vững gắn chặt với việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc; giữ gìn cảnh quan; bảo vệ môi trường, đảm bảo an ninh, quốc phòng, trật tự an toàn xã hội*” [1]. Trong đó, giải pháp cụ thể về sản

phẩm du lịch là “*phát triển sản phẩm du lịch xanh*” [1] và “*tập trung ưu tiên phát triển sản phẩm du lịch biển, đảo,...*” [1]. Để du lịch Phú Quý trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, đóng góp ngày càng nhiều vào phát triển kinh tế xã hội của huyện đảo và nâng cao chất lượng các sản phẩm du lịch văn hóa biển của huyện đảo, Phú Quý nên tập trung giải quyết một số vấn đề sau:

Đầu tư về cơ sở vật chất - hạ tầng thân thiện với môi trường: Tận dụng môi trường thiên nhiên sẵn có để xây dựng các công viên hoang dã, bảo tàng sinh vật biển,... Du khách phải vừa được tham quan vừa được thích thú trải nghiệm và khám phá thiên nhiên. Huyện cần tập trung kêu gọi đầu tư phát triển các tàu vận chuyển thân thiện môi trường, đảm bảo an toàn về số lượng và chất lượng để rút ngắn thời gian, khoảng cách giữa đảo với đất liền và nâng cao chất lượng dịch vụ phục vụ du khách. Ngoài ra, cần đầu tư xây dựng các cơ sở lưu trú “xanh” với việc sử dụng các nguyên vật liệu thân thiện môi trường, sử dụng hệ thống đèn tiết kiệm năng lượng, có hệ thống thu gom và xử lý chất thải,... nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách. Chú trọng văn hóa ứng xử trong dịch vụ du lịch.

Đa dạng và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch: Phú Quý có tài nguyên du lịch tự nhiên đa dạng, phong phú như địa hình vùng đồi - núi như núi Cao Cát, núi Cẩm thuận lợi cho việc phát triển loại hình du lịch sinh thái đồi - núi với các sản phẩm du lịch: Tham quan, leo núi, đánh trận giả (một hình thức của teambuilding), trekking (hình thức vừa đi bộ vừa ngắm cảnh tại khu vực núi đồi),... Đảo Phú Quý có nhiều điều

kiện khí hậu thuận lợi cho phát triển loại hình du lịch biển như: nhiệt độ nước biển trung bình (vùng ngoài khơi đảo Phú Quý 25-29⁰C, ven bờ là 27,5⁰C, nhiệt độ trung bình năm 27,4⁰C); tổng số giờ nắng trung bình khá cao (2.703 giờ); lượng mưa trung bình nhiều năm (1.314mm); Thời gian thuận lợi để tham quan, tắm biển trong năm khá cao 7 tháng (từ tháng 12 đến tháng 6 dương lịch). Cảnh quan thiên nhiên đẹp, thơ mộng của biển, đảo Phú Quý cùng với những thuận lợi về điều kiện khí hậu, động-thực vật thích hợp phát triển loại hình du lịch sinh thái biển với các sản phẩm du lịch: *du lịch kết hợp nghiên cứu khoa học (sinh vật học, địa mạo, địa chất học,...), nghỉ dưỡng biển, thể thao dưới nước (lướt ván, chèo thuyền, dù lượn trên không,...), lặn biển ngắm san hô,...*

Tài nguyên du lịch nhân văn của huyện đảo cũng độc đáo, giữ vai trò quan trọng đối với sự phát triển du lịch đảo Phú Quý. Các yếu tố thuộc tài nguyên du lịch nhân văn như: danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử, tín ngưỡng - tôn giáo, nghi lễ, phong tục, tập quán, làng nghề, ẩm thực, phát triển, nâng tầm văn hóa ẩm thực đặc trưng của huyện đảo,... là những “nguyên liệu quan trọng” để phát triển loại hình du lịch văn hóa với các sản phẩm du lịch khá lôi cuốn như:

Tham quan Vạn An Thạnh - điểm di tích lịch sử cấp quốc gia gắn liền với đặc trưng vùng biển đảo của huyện, lưu trữ xương cốt và thờ cúng Cá Voi, thờ cúng các bậc tiền nhân có công khai hoang, lập làng và diễn ra những lễ hội của ngư dân Phú Quý; trụ turbin điện gió, công trình hiện đại, minh chứng cho quá trình hòa

nhịp phát triển chung với đất nước của huyện đảo Phú Quý; đền thờ Công chúa Bàn Tranh, người có công đầu trong việc đưa lên đảo Phú Quý những giống cây lương thực, hoa màu và hướng dẫn người dân trên đảo khai khẩn đất đai làm ruộng vườn, hình thành xóm làng và chỉ dạy người dân cách trồng trọt, dạy nghề; chùa Linh Quang, một trong những ngôi chùa cổ nhất của tỉnh Bình Thuận, một địa điểm tâm linh của đồng bào gần xa; mộ Thầy, di tích mang nhiều dấu ấn, giá trị văn hóa, lịch sử, phản ánh rõ nét quá trình tiếp biến, giao thoa văn hóa giữa người Việt và người Hoa trong quá trình chung sống; hải đăng Núi Cẩm có thể thu vào tầm mắt toàn cảnh đảo Phú Quý; cột cờ Phú Quý, một trong 7 cột cờ chủ quyền được xây dựng trong Dự án xây dựng cột cờ chủ quyền Tổ quốc tại các đảo tiền tiêu trải dọc đất nước Việt Nam,...

Tại các điểm đến du lịch như: chùa, đền thờ, đình,... nên trưng bày chi tiết như hình thức một khu trưng bày hay bảo tàng ngoài trời (thông tin và hình ảnh về lịch sử, văn hóa, truyền thuyết, đối tượng thờ phụng,...).

Triển khai công tác quy hoạch các khu, điểm du lịch theo chuyên đề; xây dựng các làng nghề du lịch tiêu biểu; tạo ra các sản phẩm thủ công mỹ nghệ mới.

Hình thành thêm nhiều tour, tuyến tham quan du lịch biển đảo như: Kết hợp, đan xen các sản phẩm du lịch sinh thái và văn hóa chặt chẽ hơn để tạo nên tính đa dạng, hấp dẫn, độc đáo cho sản phẩm du lịch Phú Quý; Phát triển sản phẩm du lịch về “rèn luyện kỹ năng sống trên hoang đảo” (kết hợp tham quan biển đảo, đời sống người dân với học hỏi những kỹ năng cơ

bản về chèo thuyền, bơi lội, nhận biết các loài sinh vật biển, học nghề tại làng nghề, chế biến món ăn,...); Tổ chức tour tham quan đảo bằng xe đạp và xe máy (khám phá biển, núi, khu vực nông thôn, làng chài, làng nghề, đời sống của người dân địa phương,...).

Định hình và phát triển các sản phẩm lưu niệm mang dấu ấn đặc trưng địa phương như: Hàng thủ công mỹ nghệ từ vỏ ốc biển, san hô,... hay những chiếc vòng dừa gai Phú Quý; Phát triển loại hình du lịch văn hóa hay các sản phẩm du lịch văn hóa không chỉ góp phần phát triển du lịch địa phương mà còn giúp bảo tồn và phát huy giá trị các di tích văn hóa - lịch sử, kiến trúc nghệ thuật, làng nghề truyền thống,...

Phát triển nguồn nhân lực du lịch: Cần thành lập bộ phận chuyên trách về du lịch và tổ chức các khóa đào tạo du lịch ngắn hạn để nâng cao trình độ chuyên môn và chất lượng quản lý, phục vụ du khách; Phú Quý nên có các chính sách học bổng cho con em trong huyện đi học và quay trở về làm du lịch cho đảo; thu hút cư dân địa phương vào các hoạt động du lịch như tổ chức dịch vụ homestay, buôn bán các đồ thủ công mỹ nghệ làm từ sản vật địa phương hay các khâu dịch vụ khác nhằm tạo việc làm và tăng thu nhập cho người dân; các chính sách hấp dẫn nguồn nhân lực du lịch được đào tạo chính quy tại tỉnh nhà hoặc các tỉnh thành lân cận. Đặc biệt, đội ngũ hướng dẫn viên (địa phương và các công ty lữ hành) cần được huấn luyện chuyên nghiệp về nghiệp vụ, chuyên sâu về kiến thức chuyên môn để phục vụ tốt công tác thuyết minh tại điểm.

Phát triển du lịch liên vùng và định hướng các thị trường tiềm năng: Hiện nay, đa số du khách đến với đảo Phú Quý chủ yếu là khách du lịch nội địa, do đó để thu hút các đối tượng khách du lịch quốc tế, đảo Phú Quý cần sự hợp tác chặt chẽ với khu vực Mũi Né, thành phố Phan Thiết nhằm đa dạng hóa và nâng cao chất lượng các sản phẩm du lịch ở cả hai địa phương. Đồng thời, nên chú ý đến việc hướng các sản phẩm du lịch đảo Phú Quý (sản phẩm du lịch sinh thái và văn hóa) đến các thị trường lớn, ưu chuộng các sản phẩm du lịch gắn liền bảo tồn sinh thái tự nhiên hoặc trải nghiệm văn hóa bản địa như: du khách Châu Âu, du khách Mỹ - thị trường du khách thích các sản phẩm du lịch gắn liền bảo tồn sinh thái tự nhiên hoặc trải nghiệm văn hóa.

Tuyên truyền - quảng bá du lịch: Tập trung và đầu tư kinh phí cho công tác tuyên truyền, quảng bá, xúc tiến du lịch thông qua các hội chợ triển lãm du lịch, các phương tiện truyền thông, mạng xã hội.

5. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh, “*du lịch biển đảo được chúng ta khai thác chủ yếu về mặt tự nhiên để phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển, thể thao biển, mà chưa nhận diện và phát huy được giá trị văn hóa biển một cách tốt nhất nhằm tạo ra những sản phẩm du lịch văn hóa biển đặc thù*” [7], việc phát triển các sản phẩm du lịch ở đảo Phú Quý theo hướng thân thiện, trân trọng thiên nhiên và văn hóa địa phương là thực hiện theo đúng chính sách của Nhà nước, là yếu tố định hình thương hiệu du lịch đảo Phú Quý, và là “đòn bẩy ngầm” góp phần thúc đẩy du lịch đảo Phú Quý phát triển.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Chính Phủ (2011), *Quyết định số 2473/QĐ-TTg về phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*.
- [2] Hoàng Văn Bảy (2006), *Báo cáo Tổng kết Dự án Điều tra tài nguyên nước phục vụ phát triển kinh tế xã hội khu vực đảo Phú Quý*, Sở Tài Nguyên và Môi Trường Tỉnh Bình Thuận.
- [3] Thế Đạt (2003), *Du lịch và du lịch sinh thái*, Nxb Lao Động.
- [4] Nguyễn Thị Lê (2016), *Sự tham gia của cộng đồng địa phương vào hoạt động du lịch tại huyện đảo Phú Quý, tỉnh Bình Thuận*, Luận văn Thạc sĩ Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [5] Lưu Thanh Tâm (2015), *Giải pháp phát triển du lịch tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn 2015 -2020*, Tạp chí Hội nhập và Phát triển, số 22 (32).
- [6] Ngô Lý Thơ (2009), *Phú Quý tiềm năng du lịch sinh thái biển*, <http://www.phuquy.gov.vn>.
- [7] Phan Huy Xu và Võ Văn Thành (2017), *Văn hóa biển Việt Nam và phát triển du lịch văn hóa biển đảo*, Tạp chí Khoa học Đại học Văn Lang số 04 - Tháng 07/2017.
- [8] Center for responsible travel (2016), *The case for responsible travel - Trends & Statistics.*, Retrieved April 4, 2016, <http://www.responsibletravel.org>.
- [9] Ties (2015), *What is ecotourism Source*, <http://www.ecotourism.org>.

Ngày nhận bài: 08-9-2017. Ngày biên tập xong: 30-01-2018. Duyệt đăng: 19-5-2018.